Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 582

Wilno, dnia 30 grudnia 1931 r.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział.Str.

Kronika.

1. Prasa szwedzka o wyborze prezydenta.- I. 1.
2. Areszty Litwinów w Argentynie.- " "

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

3. Książka Voldemarasa o stosunkach polsko-litewskich. III "
4. Zmniejszenie kary Kedysa.- " "
5. Odszkodowanie dla Naryszkina za wywłaszczoną ziemię.- " "
6. Prasa litewska w ujęciu "Lietuvos Ekonomistas".- " "
7. Dokoła jubileuszu patrjotki litewskiej Stanisławy Paszkiewiczowej.- " 2
8. Wystawa artystów wileńskich w Kownie.- " "
9. Dokoła reformy policji.- " "
10. Regestracja "pilakalni" litewskich.- " "

IX. Z PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

11. "Vilniaus Rytòjus" o spisie ludności.- IX. "

Kronika.

12. Głos studenta-Litwina o nieznajomości języka i literatury litewskiej wśród uczniów i studentów-Litwinów.- " 3.
13. Doroczny zjazd związku nauczycielstwa litewskiego.- " "
14. Dementi "Vilniaus Rytojus" w sprawie wiadomości "Słowa" o pochodzeniu uczniów gimnazjum litewskiego w Wilnie.- " "

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

P r a s a   s z w e d z k a   o   w y b o r z e   p r e z y d e n t a . Jak podaje "Lietuvos Aidas"/Nr.293/ prasa szwedzka ogłosiła wynik wyborów prezydenta tego samego dnia, zamieszczając jednocześnie biografję Smetony i jego podobizny. Prasa szwedzka zaopatrzyła wiadomości o wyborach w komentarze, iż w całej Litwie wybór Smetony spotkał się z dużem uznaniem, a poczta kowieńska była zasypana depeszami gratulacyjnemi.

A r e s z t y   L i t w i n ó w   w   A r g e n t y n i e .Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.293/, nastąpiły w Argentynie wśród Litwinów, w związku z wyborami prezydenta liczne aresztowania. Aresztowania dotyczyły niemal wszystkich działaczy litewskich o bardziej lewicowych poglądach. Aresztowani zostali m.in.redaktor "Darbininku Tiesa" Szwedas, redaktor "Argentinos Žinios" Klauga, prezes towarzystwa "Lietuva" i t.d. Areszty Litwinów wywołały wśród lewicy litewskiej wielkie przygnębienie.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

K s i ą ż k a   V o l d e m a r a s a   o   s t o s u n k a c h   p o l s k o - l i t e w s k i c h . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.293/. z powołaniem się na pisma zagraniczne, Voldemaras, bawiąc we Francji zawarł umowę z przedstawicielstwem sowieckiem, na mocy której książkę Voldemarasa p.t."Problemy stosunków polsko-litewskich" wyda Gosizdatelstwo /sowiecki urząd państwowy wydawnictw.

Z m n i e j s z e n i e   k a r y   K e d y s a .Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.293/, zmniejszono karę więzienia znanemu pleczkajtisowcowi J.Kedysowi z 15 na 8 lat ciężkiego więzienia.

O d s z k o d o w a n i e   d l a   N a r y s z k i n a   z a   w y w ł a s z c z o n ą   z i e m i ę .Jak podają "Lietuvos Žinios"/Nr.293/, największy obszarnik na Litwie Naryszkin otrzyma od rządu litewskiego z tytułu odszkodowania za wywłaszczone ziemie półtora milj.litów, co łącznie ze zwróconym poprzednio już lasem o obszarze 400 ha wyniesie 1 milj.800 tys.lt.

P r a s a   l i t e w s k a   w   u j ę c i u   "L i e t u v o s   E k o n o m i s t a s". Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.293/, pismo "Lietuvos Ekonomistas" zamieściło/Nr.1./artykuł poświęcony charakterystyce prasy litewskiej. Wkrótce upłynie 30 lat od zniesienia zakazu druków litewskich. W chwili obecnej na Litwie istnieje 59 drukarń, 70 kiosków, 84 pisma, 202 księgarnie, 50 zakładów introligatorskich i 29 firm wydawniczych. Wszystkie te dziedziny zatrudniają 2.835 osób, zaś kapitał inwestowany wynosi ok.20 milj.litów.Przemysł prasowy więc stanowi dość poważną pozycję w gospodarce krajowej, dając utrzymanie 10-12 tys.ludzi. W ciągu 13-tu lat niepodległego życia liczba firm wydawniczych wzrosła do 87. Zbankrutowało w tym czasie 27 firm.

W chwili obecnej ukazuje się na Litwie 5 dzienników. Najbardziej poczytne jest "Lietuvos Aidas" zarówno ze względu na to, że jest urzędówką, jak też ze względu na wyrobienie kulturalne i poważną informację. Co się tyczy "Rytasa" nakład jego zwiększył się ze względu na polityczną aktualność tego pisma. Gdyby "Rytas" użył siły intelektualne, jakiemi rozporządza dla interesów pisma, a nie był tak uporczywie przywiązany do swej idei, mógłby się stać bardzo poważnem i popularnem pismem wśród inteligencji.

"Lietuvos Žinios" mimo swej wyraźnej partyjnej ideologji zmierza do typu masowej gazety informacyjnej. Jest to gazeta bojowa bez haseł bojowych, dająca do myślenia samemu czytelnikowi.

Mniejszości narodowe wydają na terytorjum Litwy 6 pism. Pisma te mają nietylko kulturalne cele. W zakresie informacji stoją pisma mniejszościowe niezgorzej i rekrutują swych klijentów ze sfer

handlowych. Tygodniki cieszą się na Litwie większem powodzeniem niż gdzieindziej. Torują one drogę dziennikom.

D o k o ł a j u b i l e u s z u p a t r j o t k i l i t e w s k i e j S t a n i s ł a w y P a s z k i e w i c z o w e j. "Lietuvos Aidas" /Nr.293/ poświęca jubileuszowi patrjotki litewskiej Stanisławy Paszkiewiczowej artykuł, w którym podnosi zasługi sędziwej jubilatki dla odrodzenia litewskiego.

W y s t a w a a r t y s t ó w w i l e ń s k i c h w K o w n i e. Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.293/, w dn.27 grudnia otwarta została w Kownie w gmachu uniwersytetu wystawa prac artysty wileńskiego Witolda Kajriukształtisa oraz jego byłych uczniów B.Macutkiewicza, W.Gremy, J.Macziulisa i A.Butkonasa. Na wystawie znajdują się również prace rzeźbiarza wileńskiego Rafała Jachimowicza. Liczba eksponatów sięga 120-tu.-

D o k o ł a r e f o r m y p o l i c j i. Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.293/, z dniem 1 stycznia 1932 r.wchodzą w życie pewne reformy w organizacji policji. Reformy dotyczą głównie podziału policji na okręgi. Odtąd wprowadzone zostaną okręgi pierwszego i drugiego rzędu. O lokale dla policji troszczyć się odtąd mają samorządy

R e g e s t r a c j a "p i l a k a l n i" l i t e w s k i c h. Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.293/, zarząd muzeum wojskowego wyłonił komisję, która się zajmie zbieraniem wiadomości o pilakalniach na Litwie, zdjęciami topograficznemi pilakalni i t.d. Liczbę pilakalni na Litwie oblicza się na kilkaset.

IX. Z PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o s p i s i e l u d n o ś c i.

"Vilniaus Rytojus" Nr.102 z dn.30.XII.31 r.Art.p.t."O spisie ludności". Streszczenie:

Wbrew zapowiedzi spis ludności trwał trzy dni/od 9 do 11 grudnia/. Wnioskować stąd należy, że organizacja odpowiedniego aparatu szwankowała, zwłaszcza, że większość spisywaczy nie była obznajmiona ze swem zadaniem.Ponadto zdarzały się w trakcie spisywania różne curiosa, które każą się sceptycznie odnosić do wyników spisu. Tak np. w pewnej wsi gm.bieniakońskiej spisywacz wcale nie pytał ludzi o język ojczysty. W innej znów wsi spisywacz pisał informacje zwykłym ołówkiem, a podpisywać się ludziom kazał piórem. We wsi Niewosze gm. woronowskiej spisywacz nie pytał o język ojczysty, a tylko o to, w jakim języku mówią ludzie pacierze.Otrzymawszy od niektórych odpowiedź, że wcale pacierza nie mówią, spytał w jakim języku odbywa się nabożeństwo. Usłyszawszy, że w polskim, spisywacz zapisywał, że językiem ojczystym ludności jest język polski. W miejscowościach białoruskich spisywacze nie pytając o język ojczysty pisali wprost język polski, motywując to argumentem:"Przecież to katolicy". Tak więc na wsi spisywano Litwinów według nabożeństw w kościołach, a Białorusinów według wyznania.

Curiosa zdarzały się nietylko na wsi, lecz i w mieście. Tak np.uczeń gimnazjum jezuitów, pełniący rolę spisywacza przybył do mieszkania ks.B. i nie pytając o nic zapisał jako język ojczysty język polski, a na zwróconą sobie uwagę odpowiedział:"przecież język państwowy jest polski" U innego znów Litwina Ż.spisywacz uporczywie się dopytywał "jak pan mówi pacierze?"

Słusznie "Nasze Wremia" ubolewa, że najsmutniejszym jest to, iż podobnym materjałem operować będą polscy uczeni, historycy, statystycy, etnografowie i t.d., dochodząc do przyjemnych dla siebie, lecz w ogólności błędnych wniosków. Właściwie mówiąc niechby sobie uczeni polscy czynili daleko idące wnioski ze stronniczego spisu ludności. Dla Litwinów wyniki spisu nic nie stanowią, gdyż, jak się zaczyna wyjaśniać, nie będą wcale odpowiadały faktycznemu stanowi rzeczy.

K r o n i k a.

G ł o s s t u d e n t a - L i t w i n a o n i e z n a j o m o ś c i j ę z y k a i l i t e r a t u r y l i t e w s k i e j w ś r ó d u c z n i ó w i s t u d e n t ó w. - L i t w i n ó w ."Vilniaus Rytojus" /Nr.102/ zamieszcza głos jednego ze studentów-Litwinów, na temat nieznajomości języka litewskiego wśród uczniów i studentów Litwinów. Wskutek niewielkiej ilości przeznaczanych w gimnazjum litewskiem na język litewski godzin, obszernej lektury polskiej częstokroć małej wartości, jak np."Księgi Pielgrzymstwa" Mickiewicza, których rozpatrywaniu poświęca się całe miesiące, wreszcie wskutek braku podniety ze strony nauczycieli języka litewskiego w kierunku większych zainteresowań literaturą własną, wytwarzają się warunki tego rodzaju, że abiturjenci gimnazjów litewskich w Wileńszczyźnie a potem i studenci mało znają swą literaturę. Zwłaszcza dotyczy to studentów, którzy wstępując na uniwersytet stykają się ze zgoła obcym dla litewskości duchem i z ogromem materjału, który trzeba w określonym terminie przetrawić notabene w obcym języku, nie spotykają żadnego bodźca w kierunku interesowania się tem, co dla Litwina jest bliskie i drogie. Dotyczy to samo litewskich nauczycieli ludowych i wogóle wszystkich inteligentów-Litwinów, zajętych notabene pracą zarobkową. Jest to objaw niewątpliwie ujemny, z którym należałoby walczyć. Należałoby pójść za przykładem gimnazjów polskich i stworzyć w starszych klasach kółka młodzieży, zajmującej się nadprogramowo lekturą litewską. W ten sposób uczniowie mieliby bodziec i zachętę do interesowania się własną literaturą jeszcze na ławie szkolnej.

Redakcja "Vilniaus Rytojus" dodaje od siebie, że abiturjenci gimnazjów litewskich wykazują brak znajomości nietylko literatury własnej lecz i ojczystego języka. Redakcja wzywa związek studentów-Litwinów, liczących ok.100 osób do uzupełnienia swych braków w znajomości literatury i języka własnego.

D o r o c z n y z j a z d z w i ą z k u n a u c z y c i e l s t w a l i t e w s k i e g o .Jak podaje "Vilniaus Rytojus" /Nr.102/ odbędzie się 31 grudnia walny doroczny zjazd związku nauczycielstwa litewskiego. Porządek dzienny przewiduje wyłonienie prezydjum zjazdu, sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej, przyjęcie nowych członków, wybory zarządu centralnego i komisji rewizyjnej, wnioski w sprawie kasy samopomocy iinnych, referaty /ks.Czybirasa, M.Luneckasa, M.Vigelisa, J.Szczerbinskasa, A.Cicenasa i M.Stankiewicza/ i rezolucje.

W dn.6 stycznia 1932 r. odbędzie się w Święcianach doroczny walny zjazd święciańskiego towarzystwa oświatowego "Rytas". Porządek zjazdu przewiduje otwarcie zjazdu i wybory prezydjum, sprawozdanie zarządu "Rytasa" za 1931 r., sprawozdanie komisji rewizyjnej, sprawozdania oddziałów "Rytasa", wybory nowego zarządu, wolne wnioski.

D e m e n t i "V i l n i a u s R y t o j u s" w s p r a w i e w i a d o m o ś c i "S ł o w a" o p o c h o d z e n i u u c z n i ó w g i m n a z j u m l i t e w s k i e g o w W i l n i e. "Vil.Ryt."/Nr.102/ nazywa pańskiemi bredniami wiadomość Słowa o tem, że uczniowie gimnazjum litewskiego w Wilnie, jakoby większość uczniów gimnazjum litewskiego w Wilnie miała się udawać na święta na Kowieńszczyznę ze względu na swe zakordonowe pochodzenie. Według "Vil. Ryt." 99% uczniów gimnazjum pochodzi z Wileńszczyzny.Pozatem "Vil. Ryt." sprostowuje wiadomość KAP jakoby na Litwie zaczęto znowu prześladować katolików i zamknięto "Auszrę". "Vil.Ryt." dowodzi, że "Auszry" wcale nie zamknięto, a gdyby nawet zamknięto, to nie oznaczałoby to jeszcze prześladowania katolików.

B7